

Fraude is geen corruptie en corruptie maar ten dele fraude

NBA Handreiking 1137 'Corruptie' is in revisie en bevindt zich in de consultatiefase. De Handreiking wordt toegankelijker, richt zich daadwerkelijk op alle accountants, bestrijkt nu ook 'prikkelbetalingen' ofwel *facilitating payments* en biedt veel meer praktijkvoorbeelden. Goed nieuws.

De nieuwe Handreiking kiest voor een nieuwe visie, door corruptie als fraude te bezien en de controlestandaard 240 volledig van toepassing te verklaren op de aanpak van corruptie, waarbij de Wwft ook maar even wordt meegenomen. In controlestandaard 240 komt het woord corruptie, of iets wat erop lijkt, niet voor. Plotseling dient de accountant er als poortwachter (jawel, daar is ie weer, de in controlestandaarden niet terug te vinden publiekslieveling) ervoor in te staan dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat ten gevolge van corruptie. Slecht nieuws.

Op zich is de gekozen route via standaard 240 tot op zekere hoogte prima, waar het gaat om de risicoanalyse en de consequenties die daaruit voortvloeien voor de accountantscontrole, maar dan wel voorzover het gaat om die elementen die tot het fraudebegrip behoren. Echter, door standaard 240 tot en met de Wwft melding, en eventuele meldingen op basis van de Wta en de Bta bij de KLPD, voor alle corruptie te omarmen, gaat veel te ver.

De nieuwe Handreiking noemt voorbeelden uit standaard 240 waarom corruptie onder controlestandaard zou moeten vallen en verklaart op die basis alle corruptie fraude. Maar die voorbeelden gaan niet over corruptie als delict, maar over dat deel van corruptiegevallen die samenvallen met de definitie van fraude. Dat is zoiets als alle yoghurtproducten in het vervolg onder de regelgeving van consumentenijds te laten vallen, omdat er ook ijsjes bestaan op basis van yoghurt.

Voorzover corruptie elementen fraude omvat die de verantwoording raken, behoort het al tot het domein van standaard 240, denk aan inkoopfraude, waarbij sprake is van kickbacks. Voor het overige is standaard 250 toereikend. Het dwingend melden bij de FIU als sprake is van corruptie is een volstrekt doorgeslagen idee, omdat veel corruptie, zoals bijvoorbeeld nepotisme, niets van doen heeft met criminele geldstromen. Bij The Voice is vermoedelijk sprake van corruptie: een orkestleider verlangde tegenprestaties van kandidaten in natura om naar een volgende ronde door te mogen. Hoe meld ik dit bij de FIU?

Met deze vernieuwing van de Handreiking wordt verlangd dat de NBA-accountant in het domein van machtsmisbruik stapt, wat vaak niets meer te maken heeft met het vaststellen van de getrouwheid van een verantwoording. Natuurlijk moeten betaalde of ontvangen steekpenningen op een juiste, niet verholen wijze worden verantwoord. Maar dat was al zo. Uiteraard mag je verwachten dat de accountant zijn verantwoordelijkheid neemt onder standaard 250, NOCLAR en alle op ons afkomende ESG-verplichtingen (waar corruptie nadrukkelijk een onderdeel van is en fraude niet, maar waar de nieuwe Handreiking over zwijgt). Maar ook dat was al zo. Waarom dan toch zo'n enorme wending, daarbij negerend dat je met een Handreiking niet zomaar de (internationale!) standaarden om zeep kunt helpen.

Een van de meest voorkomende fouten bij beschouwingen over witteboordencriminaliteit, is het door elkaar gebruiken van corruptie en fraude. Corruptie is het misbruik van macht of positie voor persoonlijk gewin, vaak met omkoping of oneerlijk gedrag (geen object van controle). Fraude is het opzettelijk misleiden of verkeerd voorstellen van informatie (wel object van controle) voor persoonlijk

gewin. Laten we dat onderscheid blijven respecteren en daarbij ook de verantwoordelijkheid van de accountant de en die van zijn cliënt zuiver houden.

En als het anders moet, dan kan dat ook, maar dan op het niveau van internationale standaarden, op een wijze die wellicht de PCAOB recent propageerde.

Peter Schimmel, 16 augustus 2023